

در پیچ و خم FATF

اول برای اینکه به موضوع وارد بشویم یک تعریف دقیق از پولشویی باید ارائه بدهیم که آن عبارت است از فرآیندی که در طی آن پول‌هایی که از راه‌های نامشروع مثل قاچاق مواد مخدر به دست می‌آید به پول‌های قانونی تبدیل می‌شوند. از دهه ۱۹۲۰ بحث پولشویی در کشورهای غربی پیش آمد و توجه نظام‌های قضایی را به خودش جلب کرد. تا دهه ۱۹۳۰ مهمترین مسئله در اقتصاد آمریکا نیز مقابله با پولشویی بود. از این دوره به بعد به دلیل مهاجرت و ایجاد جریان بین‌المللی سرمایه انسانی پولشویی جنبه‌ی جهانی به خود گرفت. ضمناً در این دوران یکی از راه‌های رایج پولشویی سرمایه‌گذاری پول‌های کثیف در کشورهای دیگر بود.

با الکترونیکی شدن و محوری شدن نقش دلار در تعاملات جهانی آمریکا از طریق سوئیفت می‌توانست جریان دلار را در نظام جهانی پولی و مالی کنترل کند ولی در داخل کشورها تا دهه ۱۹۸۰ ابزاری برای کنترل آن چرخه وجود نداشت. از دهه ۱۹۸۰ اسناد مختلفی راجع به مقابله با پولشویی و مبارزه با تأمین مالی تروریسم به امضا رسید. ۶ مورد این اسناد عبارتند از:

۱. کنوانسیون وین: که در رابطه با مقابله با قاچاق مواد مخدر و روان‌گردان بود.
۲. کنوانسیون استراسبورگ
۳. FATF
۴. دستورالعمل‌های سه‌گانه اروپا
۵. CFT یا کنوانسیون مبارزه با تأمین مالی تروریسم در سال ۱۹۹۹

۳. مبارزه عملی با پولشویی
ارکان FATF معرفی شدند.

۶. کنوانسیون پالرمو در سال ۲۰۰۰

۳ مسئله‌ی مهم باعث شد ضرورت مقابله با تروریسم و پولشویی در دهه ۱۹۸۰ میلادی مطرح شود. اولین آن رشد بی‌سابقه تبادلات مالی فیزیکی بود. دوم افزایش استفاده سیاسی از شبکه‌های مالی، هواپیماری و گروگان‌گیری. و سوم انباشت سرمایه شبکه‌های مواد مخدر در حد وسیع و گسترده بخصوص بعد از جنگ ویتنام در آمریکا. تا جایی که در آمریکا بحث جنگ علیه مولد مخدر مطرح می‌شود که طی آن دولت به بازداشت و جلوگیری از دسترسی قاچاقچیان به پول حاصل از قاچاق مواد مخدر دست زد. ولی خب بعدها معلوم شد باید همکاری دیگر کشورها را هم برای این مسئله داشته باشیم.

۳ اتفاق دیگر هم در همین دهه یعنی ۱۹۸۰ در حوزه حقوق بین‌الملل زمینه‌ساز ایجاد این گروه شد.

۱. مبارزه با پولشویی و ایجاد بعد قضایی در کشورهای مختلف برای آن
۲. معرفی استانداردهای بازل در بانک‌داری که رویکرد شناخت مشتری بود. این رویکرد در دهه ۱۹۷۰ برای حفظ اعتبار و جلوگیری از فرار مالیاتی بانک‌های سوئیس مطرح و در ۱۹۸۹ از

در اجلاس گروه ۷ در ۱۹۸۸ دونالد ریگان رئیس‌جمهور وقت آمریکا پیشنهاد ایجاد این گروه ویژه را مطرح می‌کند که با مخالفت فرانسه تصویب نمی‌شود. در سال ۱۹۸۹ دوباره این طرح مطرح و با رایزنی رئیس‌جمهور وقت فرانسه و آمریکا نهایتاً این کارگروه به تصویب می‌رسد و مقرر می‌شود حداقل ۱۵ سال فعالیت داشته باشد. یک شورای حقوقی برای نوشتن توصیه‌های این کارگروه با ریاست وزارت خزانه‌داری آمریکا تشکیل می‌شود و در سال ۱۹۹۰ این ۴۰ پیشنهاد یا توصیه تصویب می‌شوند. دو نکته حائز اهمیت وجود دارد. نکته اول اینکه گروه هفت شامل: آمریکا، انگلیس، فرانسه، آلمان، ایتالیا، ژاپن و کانادا است. نکته دوم هم اینکه ۳ کشور فرانسه، انگلیس و آمریکا از عملکرد و تأثیرات معاهده وین و سازمان ملل در جهت مبارزه با پولشویی رضایت نداشتند و این خود از عوامل ایجاد این کارگروه جهانی شد. دبیرخانه این گروه در پاریس است و هر ساله طبق بررسی‌های خود ۴ دسته از کشورها را معرفی می‌کند. این ۴ دسته عبارتند از: ۱. همکار ۲. در حال اجرای همکاری ۳. غیرهمکار مفید ۴. غیرهمکار خطرناک

این کارگروه از بدو شکل‌گیری تا الان همواره در حال بزرگ‌شدن بوده. تا جایی که امروز از بانک جهانی هم بطور مثال قدرتمندتر محسوب می‌شود. در این رابطه راجر ویلکینز رئیس سابق گروه ویژه می‌گوید که گروه ویژه از یک کارگروه کوچک مقابله با تجارت مواد مخدر به تدوین‌کننده استانداردهای جهانی مقابله با پولشویی، تأمین مالی تروریسم و دیگر اشکال سوءاستفاده شده که همگی مدیون تلاش‌های قدرت‌های بزرگ، صندوق بین‌المللی پول، بانک جهانی، شورای امنیت سازمان ملل متحد و حادثه ۱۱ سپتامبر است.

این گروه تا قبل از حادثه ۱۱ سپتامبر اهمیت خاصی نداشت. حتی آمریکا و فرانسه هم خیلی از ابعاد آن را قبول نداشتند و اجرا نمی‌کردند؛ ولی بعد از این حادثه مرکز مطالعات کنسول روابط خارجی آمریکا CFR پیشنهاد می‌دهد که آمریکا از طریق FATF برای مقابله با تأمین مالی القاعده اقدام کند. از همان زمان به بعد نقش محوری‌ای برای گروه ویژه اقدام مالی تعریف و در حوزه‌ی حقوق بین‌الملل و تبادلات مالی جهانی نقش پررنگی را ایفا می‌کند. طی این سال‌ها ۳ مأموریت و هدف کامل‌کننده اهداف این گروه می‌شوند و اصطلاحاً به هم اضافه می‌شوند.

۱. در سال ۱۹۸۹ مبارزه با پولشویی

۲. در سال ۲۰۰۱ مقابله با تأمین مالی تروریسم

۳. در سال ۲۰۱۲ مقابله با اشاعه سلاح‌های

کشتار جمعی

بعد از این حادثه ۹ توصیه دیگر به توصیه‌های ۴۰ گانه قبلی اضافه می‌شود که تا سال ۲۰۱۲ ۵ مرتبه اصلاح می‌شود و آن ۹ توصیه ادغام در ۴۰ توصیه قبلی می‌شود.

این کارگروه و توصیه‌هایش همان‌طور که خودشان اعلام کردند وجه الزام‌آور ندارند. با این حال در سال ۲۰۰۵ شورای امنیت سازمان ملل قطعنامه ۱۶۱۷ تصویب می‌شود که به عبارتی مشروع‌دهنده به گروه ویژه اقدام مالی به حساب می‌آید. ولی باز هم کلیت امر همچنان جنبه الزام‌آور کمتر و توصیه بیشتری دارد.

نقش گروه در اقتصاد جهانی:

۱ در حوزه بانکداری و بیمه در مرکز تبادلات

جهانی قرار دارد؛ بعلاوه هیچ معاهده‌ای نتوانست آن را محدود کند؛ چون پویا است و تقریباً هر ساله تغییراتی را در توصیه‌ها و تفسیرها می‌دهند تا راه‌های جدید پول‌شویی یا تأمین مالی تروریسم بسته شود. گروه ویژه علاوه بر این‌ها توانسته است دولت‌ها را وادار به اجرای مقررات و استانداردهای خودش کند. و حتی نظارت بر رفتار مالی کشورهای غیرعضو را هم توانسته با این استدلال که تأثیرگذاری بر ثبات نظام مالی جهانی در دستور کارش است رقم بزند.

۲. به مراتب از صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی قدرتمندتر است و ابزارهای بیشتر و دقیق‌تری برای نظارت دارد.

۳ شفافیت مالی حسابرسی و تدوین غیرمستقیم استانداردهای بانکداری

رویکردهای اقتصادی و مالی گروه ویژه:

۱. مبتنی بر شفافیت: گاهی برخی بانک‌ها آمارهای نادرستی را به‌منظور سوددهی نمایش دادن بانک ارائه می‌دهند. این عمل در میان مدت باعث می‌شود که حتی خود مدیران آن بانک هم تصور درستی از وضعیت بانک نداشته باشند. گروه ویژه با معرفی و اجرای استانداردهای پیشرفته سعی در ایجاد شفافیت مالی در همه بانک‌ها دارد.

۲. ریسک‌محور: در مقابل رویکرد مقررات‌محور که هدفش کشف مجرم و مجازات آن است سعی در پیشگیری از وقوع جرم دارد. بر همین اساس استانداردهایی که معرفی می‌شوند تکیه بر بستن منافذ دارند که از طریق آن می‌تواند جرمی شکل بگیرد. این رویکرد مستقیماً الهام‌گرفته و در طول فلسفه اقدامات پیش‌دستانه بوش پسر و نومحافظه‌کاران است. در ضمن ۱۴ توصیه از ۴۰ توصیه گروه درباره نحوه اجرای آن است.

اجرای رویکردهای مطرح توسط گروه ویژه از سوی بانک‌ها:

۱. شناسایی کافی و در موارد پرخطر شناسایی پیشرفته مشتریان

۲. رازداری نباید مانع اجرای توصیه‌های گروه ویژه شود

۳. ضرورت نگهداری سوابق

۴. حساسیت ویژه نسبت به مقامات سیاسی
۵. منع رابطه و همکاری با بانک‌های پوخته‌ای (بانک‌هایی که در پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم سابقه‌ای دارند یا مورد تعقیب قضایی قرار گرفته‌اند).

۶. نظارت بیشتر بر نقل و انتقال الکترونیکی پول و ارزش: کسانی که کار آن‌ها انتقال پول کلان از راه‌های الکترونیکی است باید مجوز داشته یا مؤسسه ثبت کرده باشند

۷. برخورد با کشورهای پرخطر

۸. نظارت بر مشاغل و حرفه‌های غیرمالی

۹. حمل و نقل پول و ارسال حواله

۴ الزام مشترک کنوانسیون:

۱. ملزم‌سازی دولت‌ها به همکاری و معاونت با یکدیگر برای مقابله با تأمین مالی تروریسم

۲. مقابله با تأمین مالی تروریسم در داخل

کشورها

۳. عدم حمایت مستقیم و غیرمستقیم از تروریسم

۴. جرم‌انگاری از تروریسم و تعقیب کیفی آن در نظام قضایی

نتیجه‌گیری:

در کل گروه ویژه اقدام مالی در هر کشور عضو یک نماینده دارد که طبق دستور آن می‌توانند تمام اطلاعات مالی افراد و گردش‌های مالی را کنترل و در اختیار دیگر کشورها قرار دهند و مستقیماً ابزار کنترل دولت‌های غربی بر دیگر کشورها است. و گروه ویژه هم نتیجه تفکر کشورهای گروه هفت است که قصد آنان جلوگیری از قدرت‌گیری روزافزون کشورهای در حال توسعه است.

منابع:

۱. علوی، سیدیحیی؛ جودکی، محسن؛ (۱۳۹۹) واکاوی نقش گروه ویژه اقدام مالی (FATF) در کارآمدسازی تحریم‌های یکجانبه آمریکا (مورد مطالعه: ایران)

۲. سلطانی، فخرالدین؛ (۱۳۹۹)، گروه ویژه اقدام

مالی: پیشگیری از پولشویی و تأمین مالی تروریسم

۳. حسینی احمدفداله، سیدمحمد؛ جعفرقلیخانی،

ابوالفضل؛ بلو، طیبه؛ (۱۳۹۹)؛ ابعاد حقوقی پیوستن

ایران به گروه ویژه اقدام مالی (FATF)

S

اخبار و اعلان های خانه نشریات

آرشیو کامل نشریات دانشجویی

نحوه دریافت حمایت مالی

نحوه درخواست مجوز نشریه

نحوه شرکت در جشنواره نشریات

نحوه ثبت آرشیو نشریه

اسناد و آئین نامه ها • دستورالعمل نشریات دانشگاهی

اطلاعات کامل در خصوص کمیته ناظر بر نشریات

لیست نشریات فعال

در سایت سند • sanad.um.ac.ir

